

ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาจังหวัดสู่การเป็นนครไอซีที

Factors for policy making on the development of a province towards an ICT city

อภิศักดิ์ พัฒนจักร¹
กุลธิดา ท้วมสุข²

Apisak Pattanajak¹
Kultida Tuamsuk²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาจังหวัดสู่การเป็นนครไอซีที ตามความคิดเห็นหรือมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แบ่งออกเป็น 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยเมือง (City factors) 2) ปัจจัยความคาดหวัง (Expectancy factors) และ 3) ปัจจัยกระบวนการพัฒนานโยบาย (Policy development process factors) ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่มคือ 1) ภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดทำนโยบายและแผนของหน่วยงานในจังหวัด 2) ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการในจังหวัด และ 3) ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน สื่อสารมวลชน สมาคม มูลนิธิ ชุมชนต่างๆ และประชาชนทั่วไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งหรือแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 678 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) จังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาเป็นนครไอซีทีในระดับมาก ในด้านสภาพทั่วไป ด้านการบริหาร และด้านทรัพยากรมนุษย์ 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคาดหวังต่อการนำไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาจังหวัดให้เป็นนครไอซีทีในระดับมาก ในด้านการนำไอซีทีมาใช้ในการบริหารและพัฒนาจังหวัด การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม การก้าวสู่ความเป็นเลิศของจังหวัด การเป็นนครไอซีทีที่สอดคล้องกับความโดดเด่นและความเข้มแข็งของจังหวัด และการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดในการเป็นนครไอซีที และ 3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นความสำคัญของการพัฒนานโยบายนครไอซีทีของจังหวัดแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก ในด้านกระบวนการพัฒนานโยบาย การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบาย และการประชาสัมพันธ์และการรายงานผลการพัฒนานโยบาย

คำสำคัญ: นครไอซีที, การพัฒนาเมือง, ปัจจัยการพัฒนานโยบาย, จังหวัดขอนแก่น

หัวเรื่อง: เทคโนโลยีสารสนเทศ-ขอนแก่น, การพัฒนาเมือง-ขอนแก่น

Abstract

This research aims to study the factors for policy making on the development of a province towards an ICT city based on the stakeholders' perspectives. The factors divided into 3 factors: 1) the city factors 2) the expectancy factors and 3) the development process factors. The research used a survey method. The samples of this study included stakeholders from 3 sectors: 1) the government sector comprised of the administrators and staff of the provincial offices responsible for development of policy and plan; 2) the private sector comprised of the managers and the business' owners in the

¹ นักศึกษาลัทธิปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น E-mail : apisak@kku.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาสารสนเทศและการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น E-mail : kultua@kku.ac.th

province; and 3) public sector comprised of the community leaders, representatives from mass media, associations and foundations, and general public. The data was collected by sending the 678 questionnaires to the samples. The data was analyzed by using descriptive statistics: percentage, mode, mean and standard deviation.

The research findings: 1) the city factors - Khon Kaen province has potential and readiness for ICT city development in the aspects of general situations, management and human resources at high level. 2) The expectancy factors – the expectations on using ICT for provincial development towards ICT city is at high level in the aspects of used for provincial management, development of quality of life and society, provincial excellence, province strength, and provincial strategies. 3) The policy development process factors – The stakeholders see the importance of using participative approach for ICT policy development at high level in the aspects of the processes, the public participations, and the public relations and reports.

Keywords: ICT City, City development, Factors for policy making, Khon Kaen Province

Subject Headings: Information and communication technologies--Khon Kaen, Cities and Towns--Growth--Khon Kean

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไอซีที เป็นกลไกพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เห็นได้จากสาระของแผนแม่บทไอซีทีที่กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในการนำไอซีทีมาใช้พัฒนาในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การขนส่งและการสื่อสาร การเกษตร การศึกษา สุขภาพ คุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ด้วยความสามารถของไอซีที ทำให้เกิดการพัฒนาที่ไม่ได้จำกัดอยู่ในระดับองค์กรเท่านั้น แต่ได้มีการนำไอซีทีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเมือง ซึ่งมีโครงสร้างและระบบการบริหารที่สลับซับซ้อน มีความจำเป็นในการบริหารหลายๆ ด้านที่จะทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองได้รับการบริการที่ดีจากภาครัฐ รวมไปถึงการพัฒนาเมืองให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคมและการมีศักยภาพในการแข่งขัน แนวทางการพัฒนาเมืองโดยใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือนี้ เป็นที่มาของการกำหนดวิสัยทัศน์เมืองที่มีความเด่นชัด สะท้อนภาพเมืองในรูปแบบต่างๆ อาทิ เมืองอิเล็กทรอนิกส์ (e-City) เมืองไอซีที (ICT City) เมืองแห่งปัญญา (Intelligent City)

หรือเมืองอัจฉริยะ (Smart City) เป็นต้น (Graham & Marvin, 1996; Edvinsson, 2006; Maeng & Nedovic-Budic, 2008)

ตัวอย่างของเมืองในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการนำไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาเมือง อาทิ ประเทศสิงคโปร์ พัฒนาเมืองแห่งปัญญา (Intelligent City) ตามแผนแม่บท Intelligent Nation 2015 Master Plan- iN2015 (Ministry of Communication and Information, 2015) ประเทศสาธารณรัฐเกาหลีใต้ พัฒนาเขตเมืองใหม่ชื่อ Dongtan จังหวัด Gyeonggi และเขต Songdo จังหวัด Incheon ให้เป็น U-City (Ubiquitous City) (Lee et al., 2008) ส่วนประเทศในทวีปยุโรปหลายประเทศ ได้มีการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) เช่น เมืองลักเซมเบิร์ก (ประเทศลักเซมเบิร์ก) เมืองอัมสเตอร์ดัม (ประเทศเนเธอร์แลนด์) และเมืองสตอกโฮล์ม (ประเทศสวีเดน) (Nam, & Pardo, 2011; Claudel, Birolo, & Ratti, 2015; Fitzgerald, 2016) การเรียกชื่อเมืองที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจุดเน้นในการนำไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาเมือง ตัวอย่างเช่น เมืองอิเล็กทรอนิกส์ (e-City) มุ่งเน้นที่การนำเทคโนโลยีด้านอิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นหลัก

และมักเป็นการใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมสำคัญๆ ของเมือง เมืองแห่งปัญญา (i-City) มุ่งเน้นการนำไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเป็นอัจฉริยะที่แตกต่างออกไปจากแบบเดิมๆ เช่น ระบบอัจฉริยะในการควบคุมการจราจร ระบบอัจฉริยะในการทำธุรกรรมด้านต่างๆ เมือง U-City มุ่งเน้นการให้บริการไอซีทีอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบ หรือบริการผ่านไอซีทีได้อย่างสะดวกสบาย รวดเร็วและปลอดภัย ส่วน Smart City มุ่งเน้นการใช้ไอซีทีอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและที่อยู่อาศัย โดยการพัฒนาเมืองต้องตั้งอยู่บนหลักแห่งความยั่งยืนต่อเนื่อง (Sustainability) และเป็นมาตรฐานสากล (Maeng, & Nedovic-Budic, 2008; Giffinger et al., 2007)

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ไอซีทีในการพัฒนาประเทศ จึงได้เริ่มกำหนดนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ในปี พ.ศ. 2539 (IT-2000) เป็นนโยบายด้านไอซีทีฉบับแรกของประเทศไทย ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 ได้ประกาศใช้กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ พ.ศ. 2544-2553 (IT-2010) เป็นแผนงานระยะยาวสิบปี ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาไอซีทีเพื่อเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการบริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ (National Information Technology Committee Secretariat, 2002) ปี พ.ศ. 2554 ประกาศใช้กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2554-2563 หรือ ICT-2020 (Ministry of Information Technology and Communication, 2011) และเมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2559 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยให้ความสำคัญในการพัฒนาไอซีที เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สังคม และการศึกษาอย่างมีธรรมาภิบาล (Ministry of Information Technology and Communication (2016) ในส่วนของการนำไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาเมืองนั้น

ในช่วงแผน IT-2010 ปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลได้ประกาศจัดตั้งโครงการพัฒนาจังหวัดนำร่องให้เป็น “นครไอซีที” (ICT City) จำนวน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดขอนแก่น และในช่วงแผน ICT-2020 ปี พ.ศ. 2556 รัฐบาลได้ประกาศโครงการนำร่องอีกหนึ่งจังหวัด คือ จังหวัดนครนายก ให้พัฒนาเป็น Smart Province โดยมุ่งเน้นให้ส่วนราชการทั้งจังหวัดปรับปรุงการให้บริการประชาชนในรูปแบบของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) นอกจากนี้ ในระหว่างการเตรียมการเพื่อประกาศใช้แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมในปี พ.ศ. 2559 กระทรวงไอซีที ก็ได้เสนอให้มีการจัดตั้งโครงการนำร่องสมาร์ทซิตี (Smart City) อีก 2 จังหวัด คือ จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแต่เดิมเคยมีแผนจะพัฒนาเป็นนครไอซีทีมาก่อน (Ministry of Information Technology and Communication, (2016)

จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีพื้นที่ 10,885.99 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบมีแม่น้ำชี ลำน้ำเชิญ และแม่น้ำพอง ไหลผ่าน มีประชากรจำนวน 1,790,049 คน (สถิติปี 2557) มากเป็นอันดับสี่ของประเทศ จากตำแหน่งทางภูมิศาสตร์นับได้ว่าจังหวัดขอนแก่นเป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเป็นจุดพื้นที่เชิงยุทธศาสตร์ของระบบการคมนาคมขนส่งทั้งทางบกและอากาศของเขตอินโดจีนที่จะเชื่อมโยงไปยังตะวันตกด้านทะเลอันดามัน เป็นเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) แบ่งหน่วยการปกครองออกเป็น 26 อำเภอ 199 ตำบล 2,331 หมู่บ้าน 389 ชุมชน มีแหล่งท่องเที่ยวและโบราณสถานสำคัญ อาทิ พระธาตุขามแก่น พระมหาธาตุแก่นนคร บึงแก่นนคร พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ และพิพิธภัณฑสถานไดโนเสาร์ภูเวียง นอกจากนี้ ยังเป็นพื้นที่ของเขตอุทยานแห่งชาติอีกหลายแห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติน้ำพอง อุทยาน

แห่งชาติภูเก้า-ภูพานคำ อุทยานแห่งชาติภูเวียง อุทยานทางชาติภูผาม่าน ในด้านเศรษฐกิจ ประชากรจังหวัดขอนแก่นมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 107,565 บาท อยู่ในอันดับหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านอุตสาหกรรม จังหวัดขอนแก่นมีการขึ้นทะเบียนโรงงาน จำนวน 4,730 โรงงาน คิดเป็นผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคอุตสาหกรรมของจังหวัดได้เป็นร้อยละ 38.75 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ในด้านสังคมและวัฒนธรรม จังหวัดขอนแก่นเป็นที่ตั้งของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา 14 แห่ง มีศูนย์บริการประชาชน ทุกๆ ด้านทั้งในระดับเป็นหน่วยงานของภูมิภาค และของจังหวัด (Khon Kean Province Office, 2012) อาจกล่าวได้ว่า จังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นนครไอซีทีในทุกๆ ด้าน แต่ในการพัฒนาจังหวัดขอนแก่นให้เป็นนครไอซีทีนั้น มิได้ปรากฏการประกาศนโยบายหรือแผนงาน รวมถึงกระบวนการดำเนินการและผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม

เนื่องจากนโยบายการพัฒนาเมืองโดยใช้ไอซีทีเพื่อให้เป็นนครไอซีที จัดเป็นนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ที่มีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ดังนั้นปัจจัยด้านกระบวนการพัฒนานโยบายจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในประเทศไทยพบว่า กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะมักกระทำโดยองค์กรภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ โดยอาจเกิดจากสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา เจตนาารมณ์ของผู้กำหนดนโยบาย แรงกดดันของสังคม การเรียกร้องทางการเมือง กระแสความกดดันจากภายนอก และการลอกเลียนแบบ เป็นต้น (ปรัชญา เวสารัชช, 2546) นอกจากนี้ องค์ประกอบหลักของการพัฒนานครไอซีที มีทั้งองค์ประกอบภายในและภายนอกซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบาย องค์ประกอบภายใน ได้แก่ บริบทหรืออัตลักษณ์ของเมือง โครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการพัฒนาไอซีที และการเข้าถึงการบริการอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ นโยบายระดับประเทศ ข้อจำกัดทาง

เศรษฐกิจ ข้อจำกัดเชิงสถาบัน โดยนโยบายการพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับนโยบายประเทศย่อมส่งผลให้เกิดแรงผลักดันและการสนับสนุนจากภายนอกช่วยขับเคลื่อนให้การพัฒนาเมืองบรรลุเป้าหมายได้โดยเร็ว จากองค์ประกอบทั้งภายในและภายนอกดังกล่าวนี้ จะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเมือง 4 ด้านคือ 1) การพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงผลผลิตของเมือง ทิศทาง และสถานะเชิงเศรษฐกิจของเมือง 2) การพัฒนาทางสังคม ความมั่นคง ปลอดภัย และความสอดคล้องกันเป็นหนึ่งเดียวของสังคมเมือง 3) การพัฒนาประชาธิปไตยในรูปแบบของการมีส่วนร่วม และการเข้าร่วมในกิจการของเมืองร่วมกันของชุมชน และ 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิต จากการได้รับบริการใหม่ๆ ที่สะดวกสบายมากขึ้น รวมถึงการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น (Van der Meer and Van Winden, 2003)

Chourabi et al. (2012) อธิบายว่า ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการพัฒนา Smart City มี 8 ประการคือ องค์กรและการจัดการ เทคโนโลยี ธรรมชาติ บริบทนโยบาย ชุมชนและประชากร เศรษฐกิจ โครงสร้างพื้นฐาน และทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีข้อพิจารณาคือ หากผู้นำต้องการพัฒนาเมืองด้วยไอซีที ก็จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องแสดงออกถึงความมุ่งมั่นอย่างจริงจัง สามารถเลือกใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมแก่โอกาสหรือความท้าทายของเมือง ในการนำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนาเมือง ก็ต้องใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถสร้างสถาปัตยกรรมของเมืองให้มีศักยภาพและสร้างโอกาสในการแข่งขัน ต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดช่องว่างดิจิทัล และผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม วัตถุประสงค์หลักของการพัฒนา Smart City คือการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ดังนั้นการพัฒนาต้องยึดหลักธรรมาภิบาล และหลักของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน Cohen and Nijkamp (2002) กล่าวว่า ปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อ

กระบวนการกำหนดนโยบายการพัฒนาเมืองโดยใช้ไอซีที ประกอบด้วย คุณลักษณะของเมือง และคุณลักษณะของผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ปัจจัยย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันคือ 1) ความคาดหวังต่อเมืองในอนาคต 2) บทบาทหน้าที่ของเมือง 3) สภาพปัญหาของเมือง โดยทั้งสามปัจจัยย่อยนี้ถูกจัดให้เป็นเรื่องการรับรู้ของเมือง และ 4) ทศนคติที่มีต่อการนำไอซีทีมาประยุกต์ใช้ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของการรับรู้และทศนคติของผู้กำหนดนโยบาย ก่อนที่จะถูกกำหนดออกมาเป็นข้อเท็จจริงและวิสัยทัศน์ตามแผนพัฒนาเมืองด้วยไอซีที ถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมาก

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเพื่อพัฒนารอบแนวคิดเชิงนโยบายในการพัฒนาจังหวัดสู่การเป็นนครไอซีที โดยยึดหลักของตัวแบบเชิงระบบ (System Model) กำหนดปัจจัยที่ศึกษาซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์ปัจจัยการพัฒนาเมืองโดยใช้ไอซีทีจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้าของระบบ (Input) คือ 1) ปัจจัยของเมือง ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีคุณลักษณะเฉพาะตามบริบทของเมืองนั้นๆ เช่น สภาพทางกายภาพหรือภูมิศาสตร์ ประชากรหรือทรัพยากรมนุษย์ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบการศึกษา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการบริหารจัดการเมือง เป็นต้น 2) ปัจจัยความคาดหวัง ซึ่งผู้กำหนดนโยบายจากภาคส่วนต่างๆ ที่ได้เข้ามีส่วนร่วมได้ตั้งเป้าหมายของการนำไอซีทีมาใช้พัฒนาเมืองร่วมกัน โดยยึดหลักเกณฑ์ที่สำคัญและทันสมัย เช่น หลักการออกแบบเพื่อสาธารณะ (UD: Universal Design) หลักการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP: Public and Private Partnerships) หลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) หลักการเติบโตของเมืองอย่างยั่งยืน (Smart Growth) เป็นต้น รวมถึงความคาดหวัง ทศนคติ หรือพฤติกรรมการเรียนรู้ของประชากรในเมืองที่เกี่ยวกับการใช้ไอซีทีในการพัฒนา อาทิ การนำไอซีทีมาใช้ในการบริหารจัดการ

การเมือง บริการด้านไอซีทีของภาครัฐ การพัฒนาไอซีทีเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของเมืองและการเชื่อมโยงไปสู่ประชาคมโลกหรือกลุ่มประเทศอื่น เป็นต้น ส่วนปัจจัยกระบวนการของระบบ (Process) ใช้หลักคิดของกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะ ที่เน้นความเป็นประชาธิปไตยตามแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะส่งผลต่อปัจจัยผลลัพธ์ (Output) คือการมีนโยบายพัฒนาเมืองให้เป็นนครไอซีทีตามที่คาดหวัง ในการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนดังกล่าวนี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะได้รับผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากการพัฒนาเมือง ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะทำการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาจังหวัดสู่การเป็นนครไอซีที ตามความคิดเห็นหรือมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นหนึ่งในจังหวัดนำร่องที่รัฐบาลประกาศให้พัฒนาเป็นนครไอซีที ผลจากการวิจัยในระยะที่ 1 นี้ จะนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดเชิงนโยบายในการพัฒนาจังหวัดสู่การเป็นนครไอซีทีสำหรับประเทศไทยในการวิจัยระยะต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาจังหวัดสู่การเป็นนครไอซีทีตามความคิดเห็นหรือมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวิจัยนี้ได้กำหนดให้จังหวัดขอนแก่นเป็นเขตพื้นที่การวิจัยในระยะแรก ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การศึกษาปัจจัยได้จัดแบ่งออกเป็น 3 ปัจจัย ตามกรอบแนวคิดการวิจัยคือ 1) ปัจจัยเมือง (City Factors) หมายถึง ศักยภาพและความพร้อมของจังหวัดขอนแก่นในการพัฒนาเป็นนครไอซีที 2) ปัจจัยความคาดหวัง (Expectancy Factors) หมายถึง ความคาดหวัง

ต่อการพัฒนาจังหวัดขอนแก่นให้เป็นนครไอซีที และ 3) ปัจจัยกระบวนการพัฒนานโยบาย (Policy Development Process Factors) หมายถึง กระบวนการพัฒนานโยบายนครไอซีทีโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ผลจากการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานส่วนหนึ่งในการนำไปกำหนดกรอบแนวคิดเชิงนโยบายในการพัฒนาจังหวัดให้เป็น “นคร ไอซีที” ในลำดับต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาจังหวัดสู่การเป็นนครไอซีที โดยเลือกจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งในโครงการนำร่องการพัฒนาจังหวัดให้เป็นนครไอซีทีของรัฐบาล การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์สามประการคือ อำนาจหน้าที่ (Functions) ความชอบธรรม (Legitimacy) และความสนใจ (Interest) ซึ่งสอดคล้องตามหลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการหรือสำนักงาน ก.พ.ร. จึงจัดแบ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียออกเป็นสามกลุ่มได้แก่ กลุ่มภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน จากการตรวจสอบข้อมูลรายนามทำเนียบองค์กร หน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดขอนแก่นของสำนักงานจังหวัดขอนแก่น พบว่ามีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 595 หน่วยงาน ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน 175 องค์กรและภาคประชาชนในส่วนที่เป็นผู้นำชุมชน สมาคม มูลนิธิต่างๆ จำนวน 41 กลุ่มซึ่งยังไม่รวมประชาชนทั่วไป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจึงประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) ในกลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มภาครัฐ ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน หรือเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดทำ

นโยบายและแผนของหน่วยงานในจังหวัด ซึ่งจัดแบ่งระดับความสำคัญตามชั้นการบังคับบัญชา การกระจายอำนาจและการสั่งการเป็นอีกสามระดับย่อยคือ 1) หน่วยงานระดับภูมิภาคที่ตั้งอยู่ในจังหวัด (Regional Office located in the Province) เช่น ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรภาค สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 2) หน่วยงานของจังหวัด (Provincial Office) เช่น สำนักงานจังหวัด เกษตรจังหวัด สรรพากรจังหวัด และ 3) หน่วยงานท้องถิ่น (Local Office) เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลอำเภอ โรงเรียนในเขตอำเภอและหน่วยงานภาครัฐในระดับอำเภอ

2. ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการธุรกิจและอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการในจังหวัด ซึ่งจัดแบ่งย่อยตามบทบาทหรือมูลค่าทางเศรษฐกิจที่จะได้รับผลกระทบจากการประยุกต์ใช้ไอซีทีอีกสี่ระดับย่อยคือ 1) สมาชิกของหอการค้าจังหวัด 2) สมาชิกของสภาอุตสาหกรรมจังหวัด 3) ผู้ประกอบการธุรกิจด้านไอซีทีในจังหวัด และ 4) ผู้ประกอบการธุรกิจทั่วไป

3. ภาคประชาชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน สื่อสารมวลชน สมาคม มูลนิธิ ชุมชนต่างๆ และประชาชนทั่วไป ที่ประกอบวิชาชีพในจังหวัด ซึ่งจัดแบ่งออกเป็นสามกลุ่มย่อยตามความสำคัญด้านผลกระทบของการนำไอซีทีมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคือ 1) สื่อสารมวลชน ผู้สื่อข่าว นักข่าว 2) ผู้นำชุมชน สมาคม มูลนิธิ และ 3) ประชาชน (แบ่งย่อยเป็น 4 กลุ่มคือ ประชาชนทั่วไป ประชาชนกลุ่มรับราชการ ประชาชนกลุ่มพนักงานเอกชน และประชาชนกลุ่มนักเรียนนักศึกษา)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ซึ่งพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย และได้นำไปทดลองใช้กับตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม (อยู่ติดกับจังหวัดขอนแก่น) จำนวนรวม 61 ชุด ผลการวิเคราะห์

Cronbach Alpha-coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.91 ซึ่งถือได้ว่าเป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งหรือแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมาย ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน – 30 กันยายน 2558 โดยในกรณีที่เป็นหน่วยงานหรือองค์กร ส่งแบบสอบถามจำนวน 1 ชุดต่อหน่วยงาน

หรือองค์กร กรณีที่เป็นประชาชน ดำเนินการแจกเป็นรายบุคคลตามหน่วยงาน บริษัท และห้างสรรพสินค้าจนได้แบบสอบถามที่ตอบแล้วตามจำนวนที่ต้องการที่ค่าความเชื่อมั่นระดับ 0.05 รวมทั้งหมดจำนวน 678 ฉบับ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
ภาครัฐ	293	43.22
- หน่วยงานส่วนภูมิภาคที่ตั้งในจังหวัด	55	8.11
- หน่วยงานระดับจังหวัด	90	13.27
- หน่วยงานระดับท้องถิ่น	148	21.83
ภาคเอกชน	118	17.40
- หอการค้าจังหวัด	17	2.51
- สถานอุตสาหกรรมจังหวัด	15	2.21
- บริษัท ผู้ประกอบการธุรกิจด้านคอมพิวเตอร์	12	1.77
- บริษัท ผู้ประกอบการธุรกิจอื่นๆ	74	10.91
ภาคประชาชน	267	39.38
- สื่อสารมวลชน	17	2.51
- ผู้นำกลุ่มชุมชน มูลนิธิ สมาคม ชมรม ฯลฯ	23	3.39
* ประชาชนทั่วไป	45	6.64
* ประชาชน – รับราชการ	64	9.44
* ประชาชน – พนักงาน ลูกจ้าง	29	4.28
* ประชาชน – นักเรียน นักศึกษา	89	13.13
รวมทั้งสิ้น	678	100.00

ข้อมูลจากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ตาม Likert Scale 5 ระดับคือ 1.00-1.50 เท่ากับระดับน้อยที่สุด 1.51-2.50 เท่ากับระดับน้อย 2.51-3.50 เท่ากับระดับปานกลาง 3.51-4.50 เท่ากับระดับมาก และ 4.51-5.00 เท่ากับระดับมากที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 678 คน เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55.30) และเพศหญิง (ร้อยละ 44.69) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18 ถึง 50 ปี

แบ่งเป็นอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 29.35) อายุ 18-30 ปี (ร้อยละ 25.52) และอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 23.16) ตามลำดับ เป็นผู้ประกอบอาชีพรับราชการมากที่สุด (ร้อยละ 43.22) รองลงมาคือ ประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน ผู้บริหารชมรมหรือสมาคม (ร้อยละ 36.87) และประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 17.40) ในกลุ่มผู้ทำงานในองค์กร พบว่าเป็นผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายหรือแผนก (ร้อยละ 26.25) เป็นเจ้าของกิจการหรือประกอบธุรกิจ (ร้อยละ 17.99) และเป็นเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนของหน่วยงานราชการ (ร้อยละ 7.08) ส่วนมากมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า

9 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 47.20) รองลงมามีประสบการณ์การทำงานไม่เกิน 3 ปี ร้อยละ 25.81

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเมือง (City Factors)

เป็นการศึกษาศักยภาพและความพร้อมของ

จังหวัดขอนแก่นในการพัฒนาเป็นนครไอซีที แบ่งออกเป็น 3 ด้าน 1) ด้านสภาพทั่วไป 2) ด้านการบริหาร และ 3) ด้านทรัพยากรมนุษย์ ปრაกฏผลดังนี้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยเมือง – ศักยภาพความพร้อมของจังหวัดในการพัฒนาให้เป็นนครไอซีที

ศักยภาพความพร้อมของจังหวัดในการพัฒนาให้เป็นนครไอซีที	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านสถานสภาพทั่วไป	4.23	0.752	มาก
1.1 ด้านภูมิศาสตร์	4.21	0.759	มาก
1.2 ด้านประชากร	4.13	0.766	มาก
1.3 ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี	4.15	0.774	มาก
1.4 ด้านการศึกษา	4.35	0.718	มาก
1.5 ด้านการแพทย์และสาธารณสุข	4.34	0.706	มาก
1.6 ด้านการคมนาคมขนส่ง	4.23	0.782	มาก
1.7 ด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม	4.23	0.761	มาก
2. ด้านการบริหารจัดการของจังหวัด	4.02	0.839	มาก
2.1 มีการนำไอซีทีมาประยุกต์ใช้ในการทำนโยบายและแผนของจังหวัด	4.09	0.800	มาก
2.2 มีการใช้ไอซีทีสนับสนุนการยกระดับธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐ	4.03	0.817	มาก
2.3 มีการใช้ไอซีทีส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชนในการกำหนดนโยบาย	3.97	0.843	มาก
2.4 มีการใช้ไอซีทีส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน	3.97	0.890	มาก
2.5 มีการใช้ไอซีทีในการบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการแก่ประชาชน	4.05	0.844	มาก
3. ด้านทรัพยากรมนุษย์ของจังหวัด	3.90	0.892	มาก
3.1 ระดับการรู้เท่าทันสารสนเทศและสื่อของประชากร	3.88	0.880	มาก
3.2 ระดับความสามารถในการใช้ไอซีทีเพื่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตประจำวันของประชากร	3.97	0.835	มาก
3.3 ระดับการเข้าถึงบริการอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานภาครัฐ	3.91	0.900	มาก
3.4 โอกาสในการเข้าถึงระบบการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม	3.84	0.965	มาก
3.5 การส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพด้านไอซีที	3.91	0.881	มาก
รวม	4.07	0.819	มาก

2.1 ด้านสภาพทั่วไป พบว่า จังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพความพร้อมด้านสภาพทั่วไปสำหรับการพัฒนาเป็นนครไอซีทีในระดับมาก ทั้งในภาพรวม ($\bar{X}=4.13$) และด้านย่อยๆ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการศึกษา ($\bar{X}=4.35$) ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ($\bar{X}=4.34$) ด้านภูมิศาสตร์ ($\bar{X}=4.21$) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี ($\bar{X}=4.15$) และด้านประชากร ($\bar{X}=4.13$)

2.2 ด้านการบริหาร พบว่า จังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพความพร้อมด้านการบริหารสำหรับการพัฒนาเป็นนครไอซีทีในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) โดยมีการนำไอซีทีมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำนโยบายและแผนของจังหวัด ค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$) รองลงมาคือค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นเดียวกันคือ มีการประยุกต์ใช้ไอซีทีในการบริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการแก่ประชาชน ($\bar{X}=4.05$) มีการใช้ไอซีทีสนับสนุนการยกระดับธรรมาภิบาล

ของหน่วยงานภาครัฐ ($\bar{x}=4.03$) มีการใช้ไอซีที ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชนในการ กำหนดนโยบาย และมีการใช้ไอซีทีที่ส่งเสริมการ กระจายอำนาจสู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน ($\bar{x}=3.97$ เท่ากัน)

2.3 ด้านทรัพยากรมนุษย์ พบว่า จังหวัด ขอนแก่นมีศักยภาพความพร้อมด้านทรัพยากร มนุษย์สำหรับการพัฒนาเป็นนครไอซีทีในภาพรวม ในระดับมาก ($\bar{x}=3.90$) โดยระดับความสามารถใน การใช้ไอซีทีเพื่อการเรียนรู้และการใช้ ชีวิตประจำวันของประชากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน ระดับมาก ($\bar{x}=4.09$) รองลงมามีค่าเฉลี่ยในระดับ มากเช่นเดียวกันคือ ระดับการเข้าถึงบริการ อิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานภาครัฐ และการ ส่งเสริม การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพด้านไอซีที ($\bar{x}=3.91$ เท่ากัน) ระดับการรู้เท่าทันสารสนเทศ และสื่อต่างๆ ของประชากร ($\bar{x}=3.88$) และโอกาส

ในการเข้าถึงระบบการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่า เทียม ($\bar{x}=3.84$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความคาดหวัง (Expectancy Factors)

การศึกษาความคาดหวังต่อการประยุกต์ใช้ ไอซีทีเพื่อพัฒนาจังหวัดขอนแก่นให้เป็นนครไอซีที แบ่งออกเป็น 5 ด้านคือ ความคาดหวังต่อการ ใช้ ไอซีทีในการบริหารและพัฒนาจังหวัด ความ คาดหวังต่อการใช้ไอซีทีในการพัฒนาระดับ คุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัด ความคาดหวังต่อ การใช้ไอซีทีในการก้าวสู่ความเป็นเลิศของจังหวัด ความคาดหวังในการเป็นนครไอซีทีที่สอดคล้องกับ ความโดดเด่นและความเข้มแข็งของจังหวัด และ ความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด ในการเป็นนครไอซีที ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยความคาดหวัง – ความคาดหวังต่อการพัฒนาจังหวัดขอนแก่นให้เป็นนครไอซีที

ความคาดหวังต่อการพัฒนาจังหวัดขอนแก่นให้เป็นนครไอซีที	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. ความคาดหวังต่อการใช้ไอซีทีในการบริหารและพัฒนาจังหวัด	4.19	0.807	มาก
1.1 การใช้ไอซีทีในการพัฒนาแผนงานหรือนโยบายเพื่อการพัฒนาจังหวัด	4.37	0.733	มาก
1.2 การใช้ไอซีทีในการยกระดับธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐ	4.11	0.817	มาก
1.3 การใช้ไอซีทีในการส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน	4.07	0.858	มาก
1.4 การใช้ไอซีทีในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชนในการกำหนดนโยบาย	4.10	0.817	มาก
1.5 การใช้ไอซีทีในการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน	4.31	0.808	มาก
2. ความคาดหวังต่อการใช้ไอซีทีในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัด	4.21	0.835	มาก
2.1 การใช้ไอซีทีในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประชาชนในจังหวัด	4.33	0.818	มาก
2.2 การใช้ไอซีทีในการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการของภาครัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม	4.21	0.826	มาก
2.3 การใช้ไอซีทีในการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้มีความสะดวกสบายมากขึ้น	4.22	0.810	มาก
2.4 การใช้ไอซีทีในการเพิ่มความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.08	0.886	มาก
3. ความคาดหวังต่อการใช้ไอซีทีในการก้าวสู่ความเป็นเลิศของจังหวัด	4.28	0.782	มาก
3.1 การใช้ไอซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการแปรรูปการเกษตรและ อุตสาหกรรมสีเขียว	4.06	0.834	มาก
3.2 การใช้ไอซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการศึกษา	4.32	0.773	มาก
3.3 การใช้ไอซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการจัดประชุมและการท่องเที่ยว	4.32	0.765	มาก
3.4 การใช้ไอซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการแพทย์และสาธารณสุข	4.33	0.765	มาก
3.5 การใช้ไอซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการค้า การลงทุนและบริการ	4.35	0.762	มาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยความคาดหวัง – ความคาดหวังต่อการพัฒนาจังหวัดขอนแก่นให้เป็นนครไอซีที (ต่อ)

ความคาดหวังต่อการพัฒนาจังหวัดขอนแก่นให้เป็นนครไอซีที	\bar{x}	S.D.	แปลผล
3.6 การใช้ไอซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์และศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า	4.31	0.791	มาก
4. ความคาดหวังในการเป็นนครไอซีทีที่สอดคล้องกับความโดดเด่นและความเข้มแข็งของจังหวัด	4.32	0.774	มาก
4.1 การมุ่งสู่การเป็นนครไอซีทีที่ใช้ไอซีทีเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความมั่นคงและมีความสามารถทางการแข่งขัน	4.36	0.776	มาก
4.2 การมุ่งสู่การเป็นนครไอซีทีที่ใช้ไอซีทีเพื่อพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ	4.32	0.783	มาก
4.3 การมุ่งสู่การเป็นนครไอซีทีที่ใช้ไอซีทีเพื่อการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	4.20	0.801	มาก
4.4 การมุ่งสู่การเป็นนครไอซีทีที่ใช้ไอซีทีเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	4.30	0.781	มาก
4.5 การมุ่งสู่การเป็นนครไอซีทีที่ใช้ไอซีทีเพื่อเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงและอาเซียน	4.34	0.763	มาก
4.6 การมุ่งสู่การเป็นนครไอซีทีที่ใช้ไอซีทีเพื่อพัฒนาการบริหารภาครัฐ	4.39	0.741	มาก
5. ความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดในการเป็นนครไอซีที	4.42	0.764	มาก
5.1 ควรมีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศและการเข้าถึง	4.48	0.732	มาก
5.2 ควรมีการลงทุนร่วมกับภาคเอกชน	4.31	0.786	มาก
5.3 ควรกำกับ ดูแล และควบคุมด้านมลพิษเพื่อรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม	4.44	0.746	มาก
5.4 ควรยึดหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน	4.41	0.815	มาก
5.5 ควรใช้หลักการออกแบบเพื่อทุกคนรองรับประชากรทุกกลุ่มเพศและวัย	4.43	0.745	มาก
5.6 ควรใช้หลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.44	0.760	มาก
รวม	4.29	0.789	มาก

3.1 ความคาดหวังต่อการใช้ไอซีทีในการบริหารและพัฒนาจังหวัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อการใช้ไอซีทีในการบริหารและพัฒนาจังหวัดให้เป็นนครไอซีที ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x}=4.19$) โดยคาดหวังให้มีการใช้ไอซีทีในการพัฒนาแผนงานหรือนโยบายเพื่อการพัฒนาจังหวัด ค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{x}=4.37$) รองลงมามีค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นเดียวกันคือ การใช้ไอซีทีในการเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่ประชาชน ($\bar{x}=4.31$) การใช้ไอซีทีในการยกระดับธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐ ($\bar{x}=4.11$) การใช้ไอซีทีในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชนในการกำหนดนโยบาย ($\bar{x}=4.10$) และการใช้ไอซีทีในการส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่ระดับท้องถิ่นและชุมชน ($\bar{x}=4.07$) ตามลำดับ

3.2 ความคาดหวังต่อการใช้ไอซีทีในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อการใช้ไอซีทีในการพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตและสังคมในจังหวัดให้เป็นนครไอซีที ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x}=4.21$) โดยคาดหวังให้มีการใช้ไอซีทีในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของประชาชนในจังหวัด ค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{x}=4.33$) รองลงมามีค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นเดียวกันคือ การใช้ไอซีทีในการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้มีความสะดวกสบายมากขึ้น ($\bar{x}=4.22$) การใช้ไอซีทีในการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการของภาครัฐอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ($\bar{x}=4.21$) การใช้ไอซีทีในการเพิ่มความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{x}=4.08$) ตามลำดับ

3.3 ความคาดหวังต่อการใช้อิซีที
ในการก้าวสู่ความเป็นเลิศของจังหวัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อการใช้อิซีทีในการก้าวสู่ความเป็นเลิศของจังหวัดให้เป็นนครอิซีที ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x}=4.28$) โดยคาดหวังให้มีการใช้อิซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการค้า การลงทุนและบริการ ค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{x}=4.35$) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นเดียวกันคือ การใช้อิซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการแพทย์และสาธารณสุข ($\bar{x}=4.33$) การใช้อิซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการศึกษา และด้านการจัดประชุมและการท่องเที่ยว ($\bar{x}=4.32$ เท่ากัน) การใช้อิซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์และศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้า ($\bar{x}=4.31$) และการใช้อิซีทีในการพัฒนาจังหวัดสู่ความเป็นเลิศด้านการแปรรูปการเกษตรและอุตสาหกรรมสีเขียว ($\bar{x}=4.06$) ตามลำดับ

3.4 ความคาดหวังในการเป็นนครอิซีทีที่สอดคล้องกับความโดดเด่นและความเข้มแข็งของจังหวัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังในการเป็นนครอิซีทีที่สอดคล้องกับความโดดเด่นและความเข้มแข็งของจังหวัด ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x}=4.32$) โดยคาดหวังต่อการมุ่งสู่การเป็นนครอิซีทีที่ใช้อิซีทีเพื่อการพัฒนาการบริหารภาครัฐ ค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{x}=4.39$) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นเดียวกันคือ การมุ่งสู่การเป็นนครอิซีทีที่ใช้อิซีทีเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความมั่นคงและมีความสามารถทางการแข่งขัน ($\bar{x}=4.36$) การมุ่งสู่การเป็นนครอิซีทีที่ใช้อิซีทีเพื่อการพัฒนาคุณภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงและอาเซียน ($\bar{x}=4.34$) การมุ่งสู่การเป็นนครอิซีทีที่ใช้อิซีทีเพื่อพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ ($\bar{x}=4.32$) การมุ่งสู่การเป็นนคร

อิซีทีที่ใช้อิซีทีเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ($\bar{x}=4.30$) และการมุ่งสู่การเป็นนครอิซีทีที่ใช้อิซีทีเพื่อการบริหารทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ($\bar{x}=4.20$) ตามลำดับ

3.5 ความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดในการเป็นนครอิซีที พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคาดหวังต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัดในการเป็นนครอิซีที ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x}=4.42$) โดยคาดหวังว่า ควรมีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศและการเข้าถึง ค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{x}=4.48$) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นเดียวกันคือ ควรกำกับ ดูแล และควบคุมด้านมลพิษเพื่อรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อม และควรใช้หลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{x}=4.44$ เท่ากัน) ควรใช้หลักการออกแบบเพื่อทุกคนรองรับประชากรทุกกลุ่มเพศและวัย ($\bar{x}=4.43$) ควรยึดหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ($\bar{x}=4.41$) และควรมีการลงทุนร่วมกับภาคเอกชน ($\bar{x}=4.41$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยกระบวนการพัฒนานโยบาย (Policy Development Process Factors)

การศึกษาความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านการพัฒนานโยบายนครอิซีทีโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ กระบวนการพัฒนานโยบายนครอิซีทีของจังหวัดแบบมีส่วนร่วม การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายนครอิซีทีของจังหวัด และการประชาสัมพันธ์และการรายงานผลการพัฒนานโยบายนครอิซีทีของจังหวัด ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยกระบวนการพัฒนา – การพัฒนานโยบายโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการพัฒนาเป็นนครไอซีที

การพัฒนานโยบายโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1. กระบวนการการพัฒนานโยบายนครไอซีทีของจังหวัดแบบมีส่วนร่วม	4.22	0.847	มาก
1.1 เปิดรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ขอร้องเรียนจากทุกภาคส่วน	4.28	0.803	มาก
1.2 นำเสนอข้อมูล สารสนเทศ และเทคโนโลยีที่เป็นทางเลือกและเป็นประโยชน์อย่างครบถ้วน	4.24	0.831	มาก
1.3 มีตัวแทนของทุกภาคส่วนเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการกำหนดนโยบายตามสัดส่วน	4.18	0.833	มาก
1.4 จัดเวทีสาธารณะให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล สารสนเทศและความรู้อย่างเพียงพอ	4.18	0.874	มาก
1.5 จัดสรรงบประมาณ กำหนดระยะเวลาให้เพียงพอต่อการแสดงออกและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	4.22	0.885	มาก
1.6 จัดให้มีการลงประชามติรับรองต่อร่างนโยบายก่อนที่จะนำไปบังคับใช้	4.17	0.878	มาก
1.7 ผู้บริหารทุกระดับต้องยึดนโยบายนี้เป็นนโยบายหลักในการพัฒนาจังหวัด	4.24	0.829	มาก
1.8 จัดให้มีตัวแทนของทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสาระในนโยบาย	4.26	0.843	มาก
2. การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายนครไอซีทีของจังหวัด	4.38	0.771	มาก
2.1 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างน้อย 3 ภาคส่วนคือ ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายนครไอซีที	4.41	0.789	มาก
2.2 จำนวนและสัดส่วนของตัวแทนในการมีส่วนร่วมต้องมีความเหมาะสมตามความสำคัญของนโยบายแต่ละด้าน	4.35	0.770	มาก
2.3 มีกระบวนการคัดเลือกตัวแทนของแต่ละภาคส่วนอย่างเสรี เป็นธรรมและโปร่งใส	4.40	0.765	มาก
2.4 มุ่งเน้นการรักษาและเสริมสร้างผลประโยชน์และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประชาชนในจังหวัดเป็นหลัก	4.38	0.758	มาก
2.5 เปิดโอกาสให้ผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายได้รับการดูแล เยียวยาและชดเชยความเสียหาย	4.36	0.771	มาก
3. การประชาสัมพันธ์และการรายงานผลการพัฒนานโยบายนครไอซีทีของจังหวัด	4.31	0.830	มาก
3.1 มีการประชาสัมพันธ์และกระจายข่าวให้ทุกภาคส่วนระดมความคิดเห็นด้านการกำหนดนโยบายอย่างทั่วถึง	4.35	0.845	มาก
3.2 มีการเปิดเผยรายงานผล รายงานการประชุม การสรุปผลการดำเนินงานในทุกระยะ	4.29	0.828	มาก
3.3 มีระบบไอซีทีเพื่อรับข้อร้องเรียนและการแจ้งปัญหา พร้อมทั้งแสดงสถานะของการแก้ไขปัญหาและรายงานผล	4.32	0.821	มาก
3.4 มีการจัดตั้งเครือข่ายของสื่อสารมวลชนของจังหวัด เพื่อนำเสนอ รายงานข่าว และประชาสัมพันธ์	4.29	0.828	มาก
3.5 จัดให้มีสื่อสาธารณะที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ผลิตและเผยแพร่	4.30	0.826	มาก
รวม	4.39	0.821	มาก

4.1 กระบวนการการพัฒนานโยบายนครไอซีทีของจังหวัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของกระบวนการพัฒนานโยบายนครไอซีทีของจังหวัดแบบมีส่วนร่วม ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x}=4.22$) โดยเห็น

ว่า ควรมีการเปิดรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ขอร้องเรียนจากทุกภาคส่วน ค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{x}=4.28$) รองลงมาคือค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นเดียวกันคือ จัดให้มีตัวแทนของทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงหรือ

เปลี่ยนแปลงสาระในนโยบาย ($\bar{x}=4.26$) นำเสนอ ข้อมูล สารสนเทศ และเทคโนโลยีที่เป็นทางเลือก และเป็นประโยชน์อย่างครบถ้วน และผู้บริหารทุกระดับต้องยึดนโยบายนี้เป็นนโยบายหลักในการพัฒนาจังหวัด ($\bar{x}=4.24$ เท่ากัน) จัดสรรงบประมาณ กำหนดระยะเวลาให้เพียงพอต่อการแสดงออกและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ($\bar{x}=4.22$) มีตัวแทนของทุกภาคส่วนเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการกำหนดนโยบายตามสัดส่วน และจัดเวทีสาธารณะให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล สารสนเทศและความรู้อย่างเพียงพอ ($\bar{x}=4.18$ เท่ากัน) และจัดให้มีการลงประชามติรับรองต่อร่างนโยบายก่อนที่จะนำไปบังคับใช้ ($\bar{x}=4.17$) ตามลำดับ

4.2 การสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายนครไอซีทีของจังหวัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของการสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายนครไอซีทีของจังหวัด ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x}=4.38$) โดยเห็นว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างน้อย 3 ภาคส่วนคือ ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายนครไอซีที ค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{x}=4.41$) รองลงมาคือค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นเดียวกันคือ มีกระบวนการคัดเลือกตัวแทนของแต่ละภาคส่วนอย่างเสรี เป็นธรรมและโปร่งใส ($\bar{x}=4.40$) มุ่งเน้นการรักษาและเสริมสร้างผลประโยชน์และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของประชาชนในจังหวัดเป็นหลัก ($\bar{x}=4.38$) เปิดโอกาสให้ผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายได้รับการดูแล เยียวยาและชดเชยความเสียหาย ($\bar{x}=4.36$) และจำนวนและสัดส่วนของตัวแทนในการมีส่วนร่วมต้องมีความเหมาะสมตามความสำคัญของนโยบายแต่ละด้าน ($\bar{x}=4.35$) ตามลำดับ

4.3 การประชาสัมพันธ์และการรายงานผลการพัฒนานโยบายนครไอซีทีของจังหวัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของการประชาสัมพันธ์และการ

รายงานผลการพัฒนานโยบายนครไอซีทีของจังหวัด ในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{x}=4.31$) โดยเห็นว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์และกระจายข่าวให้ทุกภาคส่วนระดมความคิดเห็นด้านการกำหนดนโยบายอย่างทั่วถึง ค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก ($\bar{x}=4.35$) รองลงมาคือค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นเดียวกันคือ มีระบบไอซีทีเพื่อรับข้อร้องเรียนและการแจ้งปัญหา พร้อมทั้งแสดงสถานะของการแก้ไขปัญหาและรายงานผล ($\bar{x}=4.32$) จัดให้มีสื่อสาธารณะที่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนผลิตและเผยแพร่ ($\bar{x}=4.30$) มีการเปิดเผยรายงานผลรายงานการประชุม การสรุปผลการดำเนินงานในทุกระยะ และมีการจัดตั้งเครือข่ายของสื่อสารมวลชนของจังหวัด เพื่อนำเสนอ รายงานข่าว และประชาสัมพันธ์ ($\bar{x}=4.29$ เท่ากัน) ตามลำดับ

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาจังหวัดขอนแก่นให้เป็นนครไอซีทีตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อ การกำหนดนโยบายการพัฒนานครไอซีทีทั้ง 3 ด้านในระดับมากคือ โดยปัจจัยด้านกระบวนการพัฒนานโยบายแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=4.39$) รองลงมาคือปัจจัยด้านความคาดหวังต่อการนำเอาไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาเมือง ($\bar{x}=4.29$) และปัจจัยด้านศักยภาพความพร้อมของเมือง ($\bar{x}=4.07$) ตามลำดับ

เนื่องจากนโยบายการพัฒนาจังหวัดให้เป็นนครไอซีที จัดเป็นนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ดังนั้น ปัจจัยด้านกระบวนการพัฒนานโยบายจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง มักพบว่า กระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะมักกระทำโดยองค์กรภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ โดยอาจเกิดจากสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา เจตนาธรรมของผู้กำหนดนโยบาย

แรงกดดันของสังคม การเรียกร้องทางการเมือง กระแสความกดดันจากภายนอก และการลอกเลียนแบบ เป็นต้น (ปรัชญา เวสารัชช, 2546) อย่างไรก็ตาม กรอบแนวคิดของการบริหารเมืองตามระบอบประชาธิปไตยได้มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในเรื่องใดๆ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการของการกำหนดนโยบายและการดำเนินการในเรื่องนั้นๆ อย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้ Price Water House Coopers (2005) เสนอแนะว่า กระบวนการการพัฒนาเมืองให้เจริญเติบโตไปสู่ความสำเร็จ มีหลักสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความโปร่งใส (Transparency) คือเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบ ติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายการพัฒนาในทุกขั้นตอน การมีส่วนร่วม (Participation) คือการดำเนินการทุกขั้นตอนต้องมีตัวแทนของทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะกระบวนการที่ต้องมีการตัดสินใจ และการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) คือนโยบายการพัฒนาเมือง แม้จะเป็นแนวคิดมาจากภาครัฐ แต่ต้องถือว่างบประมาณของภาครัฐคือภาษีจากประชาชน ดังนั้น ทุกฝ่ายจึงถือเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาเมืองที่จะต้องร่วมรับผิดชอบในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากนโยบายที่ได้กำหนดร่วมกัน ผลจากการวิจัยนี้ยืนยันได้ว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาจังหวัดให้เป็นนครไอซีที ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนา โดยเห็นว่า ผู้แทนจากภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนทั้ง 3 ภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายนครไอซีที และผู้กำหนดนโยบายควรมีการเปิดรับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อร้องเรียน จากทุกภาคส่วน รวมไปถึงควรมีการประชาสัมพันธ์และกระจายข่าวให้ทุกภาคส่วนระดมความคิดเห็นด้านการกำหนดนโยบายอย่างทั่วถึง

ในด้านปัจจัยความคาดหวังต่อการนำเอาไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาเมือง ผู้มีส่วนได้เสียมีความคาดหวังให้มีการนำไอซีทีมาใช้ในการบริหารและพัฒนาจังหวัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการ

ให้บริการแก่ประชาชน และยกระดับธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐ ความคาดหวังให้มีการนำไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตและคุณภาพการศึกษาของประชาชนในจังหวัด การใช้ไอซีทีในการก้าวสู่ความเป็นเลิศด้านการค้าและการลงทุน ด้านการแพทย์และสาธารณสุข และด้านการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของ Cohen and Nijkamp (2004) ที่เสนอว่า การนำไอซีทีมาใช้ในการพัฒนาเมืองมีผลกระทบหลายด้าน ดังนั้นจึงควรพิจารณาเป้าหมายในการพัฒนา ซึ่งเป้าหมายหลักควรเป็น การใช้ไอซีทีในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การพัฒนาเศรษฐกิจ การลดช่องว่างทางสังคมและการปกป้องสิ่งแวดล้อม ส่วนเป้าหมายรอง ก็คือการนำไอซีทีมาใช้ส่งเสริมในด้านต่างๆ ที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะหรือความโดดเด่นของเมือง อาทิ โอกาสในการเข้าถึงบริการต่างๆ การส่งเสริมภาคธุรกิจ การพัฒนาศักยภาพของประชาชนในการใช้ไอซีที และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านต่างๆ เป็นต้น ดังนั้น จังหวัดขอนแก่นจึงมีความจำเป็นในการวิเคราะห์ความโดดเด่นและความเข้มแข็งของจังหวัด เพื่อกำหนดเป็นประเด็นการพัฒนามุ่งสู่การเป็นนครไอซีที และมีความสามารถในการใช้ไอซีทีในการพัฒนาเมืองด้านต่างๆ ให้มีความชัดเจนมากขึ้น

สำหรับปัจจัยด้านศักยภาพความพร้อมของเมือง ซึ่งแม้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความสำคัญไม่มากเท่าสองปัจจัยแรก แต่ก็ยังถือว่ามีความสำคัญในระดับมาก ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเห็นว่าจังหวัดขอนแก่นมีศักยภาพความพร้อมในการพัฒนาเป็นนครไอซีทีในทุกๆ ด้าน ทั้งที่เป็นสภาพทั่วไป สภาพด้านการบริหารจัดการ และสภาพด้านทรัพยากรมนุษย์ ดังนั้นปัจจัยหลักของการกำหนดนโยบายไอซีทีของเมือง จึงเริ่มต้นจากคุณลักษณะของเมือง บทบาทหน้าที่ของเมือง สภาพปัญหาของเมือง และการรับรู้ของเมือง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของปัจจัยหลักเหล่านี้ จะใช้เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาเมืองของผู้กำหนดนโยบาย ก่อนที่จะถูกกำหนดออกมาเป็น

ข้อเท็จจริงและวิสัยทัศน์ตามแผนพัฒนาเมืองด้วยไอซีที (Cohen and Nijkamp, 2002) สอดคล้องกับ Van der Meer and Van Winden (2003) ซึ่งได้อธิบายถึงองค์ประกอบหลักของการพัฒนานครไอซีทีที่ว่า มีทั้งองค์ประกอบภายในและองค์ประกอบภายนอก สำหรับองค์ประกอบภายในมี 3 ส่วนคือ 1) บริบทหรืออัตลักษณ์ของเมืองที่ควรสนับสนุนให้เกิดชุมชนแห่งการบริการด้านไอซีทีอย่างรวดเร็วและดียิ่งขึ้น 2) โครงสร้างพื้นฐานที่รองรับด้านไอซีทีอย่างเพียงพอ และ 3) การเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกัน ส่วนองค์ประกอบภายนอกอีก

สามส่วน ได้แก่ 1) นโยบายระดับประเทศ 2) ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ และ 3) ข้อจำกัดเชิงสถาบัน ซึ่งอธิบายว่า นโยบายการพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับนโยบายประเทศย่อมส่งผลให้เกิดแรงผลักดันและการสนับสนุนจากภายนอกช่วยขับเคลื่อนให้การพัฒนาเมืองบรรลุเป้าหมายได้โดยเร็วโดยทั่วไปปัจจัยในระบบเศรษฐกิจระดับมหภาคย่อมส่งผลต่อระดับจุลภาค และปัจจัยของระบอบการปกครอง องค์กรหรือสถาบันย่อมส่งผลต่อทิศทางการพัฒนาเมืองเช่นเดียวกัน

References

- Chourabi, H., et al. (2012). Understanding smart cities: An integrative framework. *Proceedings of the 45th Hawaii International Conference on System Sciences*, pp. 2289–2297.
- Claudel, M., Birolo, A. and Ratti, C. (2015). Government's Role in Growing a Smart City. In *Smart Cities as Democratic Ecologies*, pp. 23-34. UK: Palgrave Macmillan.
- Cohen, G. and Nijkamp, P. (2002). Information and communication technology in European cities: A comparative approach, *Environment and Planning B: Planning and Design*, 29(1): 1616-1621.
- _____. (2004). the appreciative system of urban ICT policies: An analysis of perceptions of urban policy makers, *Growth and Change*, 35(2): 166-197.
- Edvinsson, L. (2006). Aspects on the city as a knowledge tool. *Journal of Knowledge Management*, 10(5): 6-13.
- Fitzgerald, M. (2016). Data-Driven City Management: A Close Look at Amsterdam Smart City Initiative. *MIT Sloan Management Review*, 57(4).
- Giffinger, R. et al., (2007). Smart cities – Ranking of European medium-sized cities. Vienna: Centre of Regional Science. Retrieved 11 September 2015, from <http://www.smart-cities.eu/>
- Graham, S. and Marvin, S. (1996). *Telecommunications and the City Electronic Spaces, Urban Places*. London: Routledge.
- Khon Kean Province Office. (2012). Kho-Moon-Choeng-Wikhro-Khong-Changwat-Khon Kean. Khon Kean : The Office. (In Thai)
- Lee, S. H., Yigitcanlar, T., Han, J. H. and Leem, Y. T. (2008). Ubiquitous urban infrastructure: Infrastructure planning and development in Korea. *Innovation*, 10(2-3): 282-292.
- Maeng, D. and Nedovic-Budic, Z. (2008). Urban form and planning in the information age: Lessons from literature. *Spatium*, (17-18): 1-12.
- Ministry of Communication and Information. (2015). *Infocomm Media 2025 Creating Connecting Inspiring Innovation*. Singapore: Ministry of Communication and Information.

- Ministry of Information Technology and Communication. (2011). Krob-Nayobai-Technology-Sarasantet.Lae-Kan-Suesan-Raya-PorSor-2554-2563. Khong-Pratet-Thai. Bangkok : The Ministry. (In Thai)
- _____. (2016). **Digital Thailand**. Bangkok : The Ministry. (In Thai)
- Nam, T. and Pardo, T. A. (2011). Conceptualizing smart city with dimensions of technology, people, and institutions. In Proceedings of the 12th Annual International Digital Government Research Conference: Digital Government Innovation in Challenging Times, pp. 282-291, ACM.
- National Information Technology Committee Secretariat. (2002). Krob-Nayobai-Technology-Sarasantet.Lae-Kan-Suesan-Raya-PorSor-2554-2563. Khong-Pratet-Thai. Bangkok : The Office. (In Thai)
- Pratya Vesarat. (2003). Selected issues in public policy unit 1. Nonthaburi : Sukhothaimatirat University.
- Price Water House Coopers. (2005). Cities of the future global competition, local leadership. Retrieved 20 September 2015 from <http://www.pwc.com/government>.
- Van der Meer, A. and Van Winden, W. (2003). E-governance in cities: A comparison of urban information and communication technology policies. **Regional Studies: The Journal of the Regional Studies Association**, 37(4): 407-419.